

TÚLLÉPÉS

AZ AQUILA NEGYEDÉVI FOLYÓIRATA

2022/IV. NOVEMBER 1.

ECKHART MESTER LEVÁLNI A VILÁGRÓL
CÍMŰ MŰVÉNEK KRITIKAI ELEMZÉSE (2)

A REINKARNÁCIÓ ÉS TÚLVILÁG KÉRDÉSE
HENRI BOULAD EGYIK ÍRÁSA KAPCSÁN

LELKI ELLENÁLLÓ KÉPESSÉG

TÚLLÉPÉS

9. évfolyam 4. szám

Megjelent: 2022. november 1.

Az AQUILA katolikus közösség negyedévi folyóirata

A kizárólagos materiális gondolkodáson túllépve: lelkiség, spirituális kultúra — filozófiai, teológiai, pszichológiai, szociológiai, művészeti és egyéb tudományos megközelítésben.

Megjelenési gyakorisága: Negyedévi folyóirat
A folyóirat régi példányai az archívumban megtalálhatók.

Nemzetközi azonosítószám:

HU ISSN 2064-7700

Alapítás ideje: 2014. július 1.

Tartalom

Kedves Olvasóink!	4
ECKHART MESTER <i>Leválni a világról</i> című művének kritikai elemzése (2)	6
Eckhart egyik híres írásának kritikája, ami nem pusztán néhány teológiai fogalom helytelen használatára hívja fel a figyelmet, hanem a hideg, emberi szív dinamikáját nélkülöző, nyers, pusztán elméleti, filozófiai megközelítés felől átvezet a meleg, szerető, élő Isten-kapcsolat valóságába.	
A reinkarnáció és túlvilág kérdése Henri Boulad egyik írása kapcsán	19
Henri Boulad SJ „A halálban ugyanis megszületünk” című könyvének a reinkarnáció kérdéséről szóló 4. fejezetéről alkotott összegzés, véleményezés.	
Lelki ellenálló képesség	24
A reziliencia valamint annak faktorai, a „lelki ellenálló képesség elengedhetetlen feltételei” mi módon jelennek meg az élő Istenkapcsolat gyümölcseként... Mindezt a tárgyban hiteles Teilhard de Chardin írásaival megtámasztva.	
Impresszum	39

Kedves Olvasóink!

Szeretettel köszöntjük Önöket, s reméljük, hogy sok kellemes, gondolkodással töltött időt szerzünk Önöknek, és idővel egyre több olvasónk lesz. *Elindult a kilencedik évünk.*

Miért indítottuk el ezt az eleinte negyedévente (majd terveink szerint sűrűbben) megjelenő elektronikus kiadványunkat?

Az ok a kiadó AQUILA Közösség lelkeségéből fakad. Mi 35 éve vagyunk katolikus közösség, mely eddig sokféle működési formációt is létrehozott, és fenn is tart.

Ami a cikkek tartalmára vonatkoztatott igényünk: újszerű, valós értéket hordozó gondolkodás jellemezze, és csakis a végső igazsághoz közelítő, kereső elképzelés érvényesüljön. A cikkekért nem tudunk fizetni, ahogyan az olvasásuk is ingyenes.

Keressük a spirituálisan is korrekt, univerzális szintet jobban megközelítő, teljes körű tudományos gondolkodást, nyitottságot, bátorságot, hogy minél jobban megismerhessük az embert, a földi létet és az univerzumot.

Célunk az emberi kultúra, a tudományos élet kitágított gondolkodás felé való rehabilitációja. Joseph Ratzinger szavaival élve: *„Senki sem állíthatja azt, hogy ő a szó igazi értelmében „tudja”, hogy Isten nem létezik. De felállíthatja azt a hipotézist, hogy nem létezik, s ebből a tételből próbálhatja megmagyarázni az univerzumot.”* (Krisztusra tekintve) Mi azt látjuk, hogy a jelenlegi tudományos élet megnyilvánulásai szinte csak földies, materiális szempontból próbálják megérteni, megélni a világot. Az így (meg)magyarázott földi világ jelenségei nagyon sok esetben — jelenleg még felmérhetetlenül, vagy be nem vallottan — téves következtetésekre vezethetnek. Pl. a világ keletkezésének módja, oka. Vagy az ember megjelenésének ideje, hogy miből és hogyan alakult ki, más bolygókon, más életek keresése, a kizárólagosan szén alapú gondolkodás is nagy hiba stb.

Az AQUILA feladatának tekinti az emberi felfogás horizontjának a felfoghatóság határáig való tágítását, amit szerintünk folyamatosan fessegetni, nyújtani, bővíteni lehet.

K. Jaspers gondolatai: *Az egzisztenciális embernek mindig úton kell lennie, nem merevedhet meg dogmatikus igazságokban (...) mindig nyitva kell állnia és tanulékonynak kell maradnia, készen arra, hogy megvitassa az ellenkező álláspontot, mindig tudatában annak, hogy a vándorló embernek nincs végleges igazsága.* Nyíri T.: Fi-

lozofiatörténet (1983), 14.2.2. fejr., 446.o.

A TÚLLÉPÉS kiadvány a kedves Olvasóktól az elmélyült olvasást várja. Az AQUILA nyitott minden újat hordozó elmére, elfogadjuk és közöljük a beadott cikkeket, ha a Szerkesztő Bizottságunk jóváhagyja.

Minket Istenen kívül senki sem működtet, és szabadok vagyunk mindenféle földi érdektől, nem fogjuk sem politikai, sem semmiféle más érdekből cenzúrázni a beadott cikkeket. A közlés legfontosabb kritériuma elsősorban az, hogy a fenti szellemben íródott-e a mondandója, megfelel-e ennek a kitágított horizontnak, megfogalmazása és mondandója tekintetében megfelelően igényes-e, hordoz-e logikát, újszerű gondolkodást. Nem számít a szerző vallási és politikai hovatartozása, ha nem támadja az Istenhitünket.

Semmiféle erőltetett, igazi értékeket nem hordozó, plágiumgyanús terméket sem fogadunk el!

Egyéniségek írásai kellenek.

M. Blondel

*Minél többet tud az ember,
minél többje van, minél több ő maga,
annál inkább tudatára ébred annak,
hogy nincs semmije, nem tud semmit,
hogy nem az, amit akar.*

(Nyíri T.: Filozofiatörténet (1983), 15.2.2. fejr., 494. o.)

Pável Márta

ECKHART MESTER *Leválni a világról* című művének kritikai elemzése (2)

Ebben az írásomban nem az a célom, hogy Eckhart mestert negatív színben tüntessem fel, mert ehhez egy kicsit kevés is vagyok, és nem is akarnám, de az a régi nagy elszállásom,

amivel Eckhart mestert tiszteltem, egy kicsit csökkent.

Idézetek ebből (2.) az írásából származnak.

2 „...ami által az ember leginkább lehet azonossá azzal a képpel, amelyként Istenben volt, mielőtt Isten az ő teremtményeit létre nem hozta, mikor közte és Isten között még semmi különbség nem volt.”

Több problémám van ezzel a pár sorral. Egyik, hogy itt van preegzisztenciás megközelítés – amit nem kifogásolok –, de a katolikus dogma szerint nem lehetne. Ugyanis az ember (aki test és lélek egysége) Istenben nem lehetett, csak a lélek, de az sem elkülönülten. Mivel Istenben a lelkek egységesen vannak – mint óceánban a víz –, így nem is lehetett volna semmi különbség közöttük.

Megértem a katolikus teremtési felfogást – amit némileg követem –, miszerint Isten hozta létre a teremtményeit, de ha logika, józan ész szerint és elmélkedésben kapott tudásunk alapján nézem, akkor megkérdem, minek hozta volna létre: szenvedésnek, nyomornak, halálnak stb.? Hát önmagát megosztó szeretetnek végleg nem! Ilyet Isten nem tesz, de ha a lelkek maguktól, szabad akarataikat kikérve, mint a tékozló fiú kiváltak – ez nem a teremtés, hanem csak az, hogy Isten a maga végtelen jóságából tér és idő nélkül jó előre (évmilliárdokkal) megtermeti a 3 dimenziós és multidimenziós világokat, hogy a Tőle elvándorló lelkeknek legyen helyük az észhez térésre.

Isteni kényszerítése magamhoz (alább) az elég speciális megfogalmazás és gondolkodásmód, kialakult egy nagyon kemény Isten-képem, amiben arról, hogy Istent valamire kényszeríteni lehessen, szó nem lehet! Másrészt Istent nem is kellene kényszeríteni magunkhoz, mert Isten alig várja, hogy Hozzá végleg hazatérjünk, már a földi létben is elfogadjuk és vele éljünk, tehát nekünk nem kell az Istent semmire se kényszeríteni, hanem mint egy isteni Atya alig várja, hogy a kóbor lelkei, akik a világban szenvednek, hozzá visszatérjenek.

2 „Először is azért, mert a szeretetben a legfőbb jó éppen az, hogy arra kényszerít engem, hogy Istent szeressem, míg, ha leválok a világról, Isten kényszerül szeretni engem. És annál, hogy Istenhez kényszerüljek, többre való, ha

Istent kényszerítem magamhoz. Éspedig azért, mert Isten mélyebben tud áthatni engem és tökéletesebben tud egyesülni velem, mint ahogy én tudnék egyesülni Istennel."

Ismétlem, mi, emberi lények túlságosan kevesek vagyunk ahhoz, hogy az Istent bármire kényszerítsük. Bántó és zavaró ebben a dologban az, hogy az Isten olyan magasságokban van, és felmérhetetlen az, ahogyan megfoghatatlan, az emberi észnek feldolgozhatatlan. Amikor azt mondja, hogy Isten kényszerül szeretni engem, akkor felmerül a kérdés bennem, hogy milyen Istenképe van...? Isten öröktől fogva szeret minket, és szeretni is fog, miért kéne kényszeríteni egy nyomoronc embernek? Sok mindent lehetne kényszeríteni, ez alól Isten abszolút kivétel, aki megfoghatatlan, elérhetetlen, és csak kizárólag az történik meg, amit Ő akar, Ő a kezdeményező, és Ő minden dolgok befejezője is.

Sajnos ezzel az alábbi résszel sem tudok azonosulni, sem egyetérteni.

2 „...a világról levált szív azonban nem függ többé semmilyen teremtménytől.” Az igaz, hogy nem függünk semmitől, ha leválunk a világról, csak az a baj, hogy még testben vagyunk. S a leválást lelkileg ideig-óráig lehet megtenni kisebb-nagyobb húzásokkal, de teljesen nem tudjuk tenni, mert akkor az gyakorlatilag egy halál, egy távozás. Tehát ennek – ameddig itt vagyunk – addig vannak buktatói, és nem is százszázalékosan kivitelezhető ez a gyakorlat. Szent Pál szerint, aki áll, eleshet, és itt ez bejöhét, ez komoly figyelmeztetés... Igaz, hogy lélekben egyre jobban lehet (és kell is) gyakorolni a leválást a világról, de itt azt is be kell iktatni a gondolkodásmódunkba, hogy az ember ingadozó lény, érhetik + és – hatások, nehezen megy. Mint említettem, nem lesz tökéletes a leválás mindaddig, míg földi testben van az ember, bármennyire is kívánatos lenne, nem hiszem, hogy megvalósítható lenne maradéktalanul, még a legnagyobb szenteknek sem.

2 „Ezért az, aki levált a világról, egyesegyedül Isten iránt fogékony.” Sajnos ezt sem tudom elfogadni, mert ha még testben vagyok, de már lélekben leváltam a világról, nem szeparálódhatok, és kínok, szenvedések érzékelhetők,

nem maradhatok tétlen, sem közömbös. Az „*egyesegegyedül*” nem áll meg a keresztény felfogás talaján. Az ember, ha annyira szereti Istent, hogy bele akar olvadni, feledkezni, leválni a világról, akkor egyben Isten legjobb munkása is, és mindenki felé fokozottan fogékonyá, segítővé válik. Az Isten nélkül kóborló, szenvedő lények kínjai még fájóbban érezhetővé válnak számára, annak ellenére, hogy Istenben már boldog is. Nem lehet érző lények felé közömbös, sőt jobban akarja az üdvözülésüket segíteni, mint eddig, még akkor is, ha sokszor eredménytelen lesz a fáradozása. Ilyen módon az Istenhez közelítő lény jobban érzi azt a fájdalmat, amit Isten érez a kóborló, tőle távol lévő lények sorsa miatt. Tehát nem az van, hogy a világnak teljesen megszűnik, nem fogékony, és csak Isten érdekli. Sőt Isten azt várja el, hogy még érzékenyebb, még odaadóbb, még fogékonyabb legyek, mert ha eljutottam addig a szintig, hogy elengedjem a világot, akkor az Isten csak az egyik „kezemet fogadja el”, Ő azt várja, hogy nyújtsam vissza a másik kezemet, és húzzam a többi lényt, mert Ő is ezt tette velünk! Tehát itt semmiféle ilyen elkülönülés, meg „jaj de jó nekem”... , semmi ilyenről – szerintem – szó nem lehet.

2 „... kilép önmagából a teremtmények felé, míg a világról levált lény megmarad önmagában. Ám legyen bármilyen magasrendű is a kilépés önmagunkból, megmaradni önmagunkban még sokkal magasabbrendű.”

Itt már igazán jobb lenne, ha ezt nem akarnám megérteni, mert a világról leváló lény nem maradhatna meg önmagában, mert ha kilépett, akkor Istenben van, tehát önmaga nincsen. Ebben az esetben az egonak, mint olyannak is meg kell szűnnie, akkor hol van az önmagam? „... magasrendű is a kilépés önmagunkból ...” - mihez képest magasabb rendű? Óvniék attól mindenkit, hogy magasabb rendűnek nevezze magát, és hogy azt mondja; „*megmaradni önmagukban*”, ezek nem váltak ki sehonnan, a kiválás nem különböztet meg semmitől, mert Isten mindenben is van. Amúgy is önmagamban megmaradni az maga a pusztulat lenne. Szerintem az egy ördögi dolog. Először is az egot feledni kellene, ha Istenben akarok lenni. Nem világos Eckhart gondolata, mert vagy Istenben vagyok, s akkor sehol sem vagyok, vagy önmagamban vagyok,

de az nem kiválás, és nem Istenben levés. Mindez nekem egy erős ellentmondás.

2 *„Aki teljesen leválik a világról, az nem törekszik más teremtmények felé, egyáltalában nem kíván semmiféle teremtmény előtt hódolni, sem pedig fölébe kerekedni; nem akar sem lentebb, sem fentebb lenni senkinél, pusztán megállni önmagában, anélkül, hogy bárkinek örömet vagy szenvedést okozna, és nem akar hasonló lenni más teremtményekhez, ...”*

Ez igaz, csak ez nem azt mondja, amit ő, mert itt arról van szó, hogy nem akarok már teremtményekkel vívni, nem érdekel az ő értékrendjük, nem érdekel az, hogy bánkódjak vagy örüljek velük, mert az én értékrendem, az én lényegem Istennél van. Olyan ez, mint amikor egy hangya öntudatosan jó magasra mászott egy fára, és onnan már nem érinti a többi öklözése, vívása, ő a szabadsága felé törekszik. De ez nem azt jelenti, hogy önmagamban megmaradtam, hanem azt jelenti, hogy már nem befolyásolnak a földi dolgok, semmi sem akarok lenni, nem kívánom az elismerést, a vállveregetést, kinevezést, semmit, messze mentem, látom a kiutat, végén a ragyogó Urat, és ez vonz, így a földi dolgok kevesek lettek ehhez.

Igaz, az írásának vége felé már így ír; 2 *„...ezek mit sem tudnak a belső emberről. Tudd meg mármost: Megeshet, hogy miközben a külső ember tevékenykedik, a belső ember mindentől független és rezdületlen marad. Így Krisztusban is volt egy külső és egy belső ember, és éppúgy a Miasszonyunkban is; és amit Krisztus és a Miasszonyunk valaha külső eseményekről mondott, az a bennük lakozó külső embertől való, miközben a belső ember megmaradt a maga világról levált rezdületlenségében.”* S ez így elfogadhatóbb, habár bármennyire is tisztelem Szűz Anyát – gondolom Ő sem bánja, ha azt mondom – semmi szín alatt nem tenném egy lapra Jézus Krisztussal.

2 *„...És mert a mi Urunk, emberi alakot öltvén, mégis rezdületlenül megmaradt az ő világtól való elkülönültségében, így hát a Miasszonyunk nagyon jól "tudta, hogy ugyanezt kívánja tőle...”*

Ennél a résznél lehet, hogy nem is úgy gondolja, vagy rosszabb fordítás, mert amit a zsoltárokból idéz, meg utána hozzátesz, az már jobb megközelítés, mint az előzőleg olvasottak. Istennél viszont én nem úgy mondanám, hogy „...az ő világtól való elkülönültségében...” maradt, mert Jézus Krisztus immanens és egyben transzcendens is. Mint mindenható Istennek nem kell félnie, hogy Őt a világ uralni akarná, nem vágyik rá, és nem is akar a világba belefeszülni, nem akar a világba bele homogenizálódni, még Istenemberként sem, mert Ő tudja legjobban, ez mennyire veszélyes lenne. Jézus Krisztus az, akinek esze ágában sem lett volna a világ értékeit felvállalni, vagy annak eleget tenni. Ő lélekben független volt, és az emberi léte sem befolyásolta ebben. Amit Eckhart írt a Szűzanyára utalva, hogy ugyanezt kívánja tőle..., Neki sokkal nehezebb volt, s eleinte nem is ment, de ahogy haladt az idő, Szűz Mária úgy teljesedett ki, ébredt annak a tudatára, ki is Ő, s egyre tökéletesebben működött.

Eckhart a véleményét később így módosítja: 2 „*Tudnod kell, hogy a mesterek szerint mindegyik emberben kétféle ember lakozik: az egyik a külső ember, ez az érzékiség: ezt az embert öt érzéke szolgálja, mindamellett a külső ember cselekedeteit a lélek irányítja. A másik a belső ember, vagyis az ember belső énje.*” De ez – szerintem – ebben az írásban nem egyértelmű, következetes gondolkodás.

2 „... a világról levált ember szabad marad és megmarad önmagában és nem enged közel önmagához semmiféle szomorúságot; mert amíg az embert bármi is el tudja szomorítani, még nincs minden rendjén őbenne.”

Nem lenne ez önzés? Ez a rész nekem, már azt is mondhatnám, hogy egy kissé zavaró, mert Jézus Lázár halálakor idézem; *Jn 11. 33 Jézus pedig, látva, hogy sír, és hogy a vele érkező zsidók is sírnak, a lelke mélyéig megindult és megrendült. (...)* 35 *Jézus könnyezett.*” Mivel Jézus Krisztus Istenember volt, aki sohasem volt a világé, mégis szomorúságot mutatott. S abszolút nem mondhatjuk, hogy nincs minden rendjén benne, azért nem igaz ez a rész. Az emberben a kétféle megnyilvánulás nem zárja ki, hogy érzése legyen, és hogy elszomorodhasson. De nem azt jelenti, hogy ez tartós lesz, vagy depressziós

lesz, s azt sem jelenti, hogy érzéketlen a világ dolgai felé. Mk 9, 19 „Ő így szólt hozzájuk: »Ó, te hitetlen nemzedék! Meddig legyenek még veletek? Meddig tűrjelek még titeket? Hozzátok őt ide!«” Jézus Krisztus itt is felháborodik az emberi tehetetlen, hitetlen viselkedésen, de belül marad a rendíthetetlen Isten. Nem, nem mondhatjuk, hogy ez nincs rendjén.

2 „Isten annál többet nem is tehet a világról levált szellemmel, mint hogy önmagát adja neki.” Ez részben így van, de nem azért, mert kényszeríthetjük az Istent, hanem mert az Isten visszafogadja a világba kapaszkodást abbahagyó lényt. Tehát hogyha én Istenhez közelíték, és átadtam magam Neki, akkor végtelen szeretettel visszafogad, mint tékozló fiút.

A következő sorokban -amiket nem idézek be-, olyan mondandók következnek, amelyekkel teljes mértékig egyet tudok érteni, de nem lehet megérteni azt, hogy Eckhart mester sokszor könnyezni való igazságokat ír, néha meg az embernek felszalad a szemöldöke, és azt kérdezi, hogy ugyan ez meg már mi? Az egész elemzésénél tulajdonképpen arra mentem ki, hogy meg kéne keresni ezeknek az ingadozásoknak az okát, aminek egy része valóban lehet fordítási hibából, de mindent nem lehet rákenni …, azt gondolom.

És most /alább/ megint olyan dolog következik, amitől az ember csak azt kérdezi, hogy most miről beszélünk?

2 „Isten mindig óta ilyen mozdulatlan elkülönültségben állott és áll ma is, és tudnod kell azt is, hogy midőn Isten az eget és a földet teremtette, ez oly kevéssé érintette az ő mozdulatlan elkülönültségét, mintha soha semmiféle teremtményt nem teremtett volna.”

Ismétlem, teológiai tény, hogy Isten immanens és transzcendens is. A mozdulatlansága rendben van, nem avatkozik bele direkt a világ dolgaiba, de mindent áthat és benne is van a világban, így az elkülönültségével kis probléma van. A teremtettséggel hosszú lenne foglalkozni, mert itt az, hogy kinek, miért tette, évmilliárdokkal előre – s Neki nincs sem idő, sem tér… –, és nem csak ebben a dimenzióban készített helyet a Tőle kiváló lényeknek, az részletesen nagyon hosszú elemzés enne. Egyről feltételezhető, hogy az nem valószínű:

„...ez oly kevésbé érintette az ő mozdulatlan elkülönültségét...”, mert mindenben az Ő lelke van, így ez az elkülönülés elég nehezen megélhető/kivitelezhető, hogy nem „mozdulatlan”, az biztos. Még akkor is érinti a különvált lények sorsa, szenvedése, ha Maga lényegében örökké változatlan és boldog.

2 „Ezért továbbá azt mondom: Mindazok az imák, amelyek elmondattak, és mindazok a jótettek, amelyeket az ember az időben véghez vitt, épp oly kevésbé érintik Isten elkülönültségét a világtól [???], mintha egyetlen ima soha el nem mondatott, egyetlen jótett soha végbe nem ment volna, és Isten egyáltalában nem lesz sem kegyesebb, sem közelebb az emberhez, épp olyan lesz, mint hogya az ima soha el nem mondatott... (···) Amikor a Fiú emberré akart válni az Istenségben és amikor azzá vált és elszenvedte kínjait, ez épp oly kevésbé érintette Isten mozdulatlan elkülönültségét, mint ha soha emberré nem vált volna.”

Hát ez nagyon kegyetlen mondat, mondhatjuk azt, hogy nem így akarta írni, vagy én nem értem meg. Ez jó lenne, de félek tőle, hogy értem, mert ha az ember időben végzett imája kevésbé érinti az Istent, az tragédia lenne az emberre nézve, s ezt soha – bármennyire is misztikusnak tartanám magamat – nem jelenteném ki, főleg ezt Isten sem így véli.

Később az írásában látni fogjuk, valamelyest helyre próbálja tenni mondandóját azzal, hogy kifejti Isten időtlenségét és mindentudását, mindent-előre-látását, ami meghaladja az összes időbeli létező minden cselekedetét. De a fenti megfogalmazás szerintem káros, alább részletezem.

Egy teológus nem rombolhat, nem veheti el a hívőktől az egyetlen eszközt, az imát, ami szinte az egyetlen kommunikációs lehetőség Istennel, sohasem mondanám, hogy Isten semmibe veszi, mintha nem is tennék. Ez kegyetlenség a nyomorult emberi hívővel, aki csak időben és térben tud gondolkozni. Ezt, ha tovább gondolom, akkor még rosszabb, mert a legmélyebb ima elmélkedés/meditáció/kontempláció stb., ahol Isten válaszol is. S ezek szerint akkor sem teszi, de akkor ki válaszol, ki tanít, ki fed meg, ki magyarázza meg mélyebben a Bibliát, én magamnak? (Ez egyenesen elvezet a tagadásig, ha a mai

világ kiforgató tevékenységét nézem.) Isten hova lesz ebből a kapcsolatból? Az nem élő Isten-kapcsolat, amit Eckhart itt kifejt. Alapkérdése a hívő embernek, hogy az ima mennyit számít, meghallgatja-e Isten az imámat. Válaszom; IGEN! S igenis megtapasztalható, az ima hathatós, sőt tetszik Istennek, mert végre megnyílt a zárt ember.

2 „...Isten egyáltalában nem lesz sem kegyesebb, sem közelebb az emberhez, épp olyan lesz, mint hogyha az ima soha el nem mondatott...” - ez lehet, hogy némely tévelygő filozófusnak elfogadható, de én azt gondolom, hogy egy egyszerű embernek annyira kiakasztó lehet – persze nem tudom egyszerűen hány embert érdekelhet ez a téma... –, de még akár a hite is megborulhat.

Az igaz és tudom, hogy Isten tér és idő nélküli, és hogy Ő előre tudja akár azt, hogy valaki 4 milliárd év múlva imádkozik-e, mivel Isten örök jelenben van, anélkül tudja, hogy predesztinálva lennénk, vagy lejátszották volna, vagy színházat játszanának, hogy fogok-e imádkozni, és hogy mi lesz a sorsom. Ezt 3 dimenziós aggyal nehéz megérteni és teljességében felfogni, ezért félok, hogy a fenti idézetet olvasva a hívő azt gondolja majd magában: „minek küzdjek, Isten úgymint tudja, mi lesz a vége”. Ez káros, nem elfogadható.

Egy kicsit spirituálisabban közelítem meg a dolgot, még egyszer írom, Isten immanens és transzcendens, ez azt jelenti, hogy az Isten mindennek az alapja/állapota, anélkül, hogy kényszerítene, vagy nem lenne jelen (s ezt nagyon primitíven fogalmaztam...). Vegyük úgy, hogy minden szünet nélküli tömény fény, amiben mi, a testet kért lények, szigetként vagyunk. A „bőrünket” is teljesen érinti Isten valósága, és két ember között is az Isten tömény jelenléte van. Nem nyúlhatunk a másikhoz, hogy bele ne nyúlnánk az Isten létébe. Tehát benne vagyunk az Úrban, csak nem egyesültünk vele, mert a testünkkel, a szabad akaratunkkal elszigeteltük magunkat, s ez azt jelenti, hogy az Isten minden rezdülésünket állandó jelenidőben észleli. Istent nem zavarja meg – ahogyan az emberek többségét – a tér és idő nélküli gondolkodás, s Ő annak ellenére, hogy Ő a mozdulatlan mozgató, mégis érzi/hallja imáinkat, érzi az elkeseredésünket, az örömünket, s ha kell, reagál is rá. S itt az igazi leválás a

világról, ha olyan tisztává, érzékenyvé válunk, hogy meghalljuk Isten reakcióját, tanítását, velünk létét! Isten nem egy szigetként, elzárkózott fenségében van, nem egy közömbös valamiként él és uralkodik, hanem valóságosan szerető, mindenütt ott levő Istenként.

S még a fenti idézetből kimásolom: 2 „Amikor a Fiú emberré akart válni az Istenségben és amikor azzá vált és elszenvedte kínjait, ez épp oly kevésbé érintette Isten mozdulatlan elkülönültségét, mint ha soha emberré nem vált volna.” Ez a rész még fájdalmasabb, mint az előző. Indokaim a fentiek szerint, de azzal megfejelve, hogy Isten minden érzéknek, tudásnak stb. a birtokában van. Jézus Krisztus testet öltése nem Jézus Krisztus magánakciója volt, ami nem érintette az Atyát, hanem Isten részeként jött, és teljesen egyek voltak a földi missziója, megváltó tette alatt is. Nem tudom felfogni, milyen Isten-kép ez, hogy misztikus valaki, ha ezt meri leírni.

Nos, itt a kis szépítés: 2 „Ha azonban a te imád nem mélyről fakad és áhítat nélkül való, úgy Isten nem most fog elutasítani téged, hiszen a maga örökkévalóságában mindigtől fogva elutasított. Így hát Isten a maga első örök pillanatával mindent látott és Isten nem alkot semmit újonnan, mert eleve mindent megalkotott.”

Ismétlem, a reformáció predestinációja hasonló felfogásból is eredhet. Ha úgy hinném, minden lejátszott, elrendelt, akkor nem lennék jó, minek is tenném – gondolhatná joggal bárki –, mert akkor felesleges bármit is tennem. Ezt egy emberi elme nem bírja el, feladja, azt is mondhatja, ha úgyis tudod, akkor tessék, itt van. Ha rossz vagyok, akkor tessék, rossz vagyok, minek akarjak más lenni. Ez a felfogás sokszor ilyen ferdülésbe megy át, ami sem biológiailag, sem pszichológiailag nem jó az embereknek. Így mondani teológiailag meg főleg nem, mert azt gondolom, Isten örök életben/létben van, és mindent tud, ez nem azt jelenti, hogy megalkotott múlt időben, mert nincs Számára múlt idő. Neki örök jelen van, tudjuk “ÉN VAGYOK, AKI VAN!” [Kiv 3,14], így ember számára magyarázni időben csak torzulást hoz, az örök jelent nem értve, nem sok jót hoz ki magából.

2 „»Soha semmilyen új akarat nem ébredt Istenben, mert habár valóban úgy van, hogy a teremtmény maga annak előtte nem létezett« abban a formában, mint ahogy most létezik, »mindamellettt öröktől fogva létezett Istenben és az ő elméjében«”

Nem igazán értem, de ha jól belegondolt volna, maga sem értené, ugyanis az, hogy mi Isten elméjében léteztünk, képtelenség, mert minek is. Ő van a maga egységében, boldogságában – unatkozni biztos nem unatkozott, hogy ezt kitalálja… – majd maga kitalálja(?)…: kiteszek egy csomó lelket, kiszakítok magamból és testet kapnak, hadd tudják meg, mi a szenvedés. Ezt tette volna, öröktől fogva, ezt fontolgatta volna? NEM!? Ilyen gonosz Isten nem létezik, mert akkor nem Isten!

Ha a klasszikus teremtéstörténetet nézem, az sem indokolja logikusan, miért vannak Isten lelkét hordozó lények elszakadásnak, szenvedésnek kitéve. Logikusan csak akkor elfogadható, ha saját akaratukból távoztak, mint a tékozló fiú. Igazából, elmondhatóan, hogy miért történt az Istentől való eljövétel, kiválás – szinte lehetetlen megértetni, de…–, az a kivált lélek szabad akaratának érvényesítése miatt történt. (S ezt az utóbbi 2000 évben nem egyedül vallom.) Ezt nem az Isten gondolta ki, hogy érző lélek részének billiárdjai eltávozzanak, ezt nem Ő akarta. Ő jelenidőben van, és a jelenben tudomásul veszi, és küzd a visszavezetésükért, pl. önmaga eljövételével, akit mi Jézus Krisztusnak nevezünk.

2 „És ha ez az ember valami magasrendű és nemes dolog felé fordul, akkor a lélek visszavonja mindazokat az erőket is, amelyeket az őt érzéknek kölcsönözött, s az ilyen embert azután eszeveszettnek és révetegnek tartják; mert egész lényét valami szellemi megismerést szolgáló képre irányítja, vagy valami kép nélkül való szellemi megismerésre…”

Sajnos, ez sem teljesen így igaz, mert ha az ember Isten felé fordul és tisztul, akkor az nem azt jelenti, hogy félbolondként viselkedik, vagy annak tartja a világot, és álmodozva jár, és tán fel is bukik. A. Szt. Teréz ennek az egésznek a nagyon jó ellenpéldája; aki szinte duális lett, teljesen Istennek adta magát,

humora is volt, zenélt is, írt is, de a földi része mindent megtett, hogy Isten dolgai a matériában is jól működjenek: rendalapítások, építkezések, lelki gondviselések stb.! Tehát Róla nem lehet azt mondani, hogy nem Isten felé fordult, nem lehet azt mondani, hogy lélekben nem vált le a világról. Sőt éppen a leválása ösztönözte még nagyobb fizikai tettekre /talpraesettebb, alkudozó, épületeket építő, rendeket létrehozó nő volt/.

2 „A világról levált tisztaság nem imádkozhatik, mert aki imádkozik, azt kívánja Istentől, hogy részesévé tegye valaminek, vagy hogy valamitől megszabadítsa. Márpedig a világról levált szív nem kíván semmit és nincs is semmije, amitől szabadulni akarna. Ezért mentes minden imától, és az ő imája nem más mint hogy hasonlónak váljék Istenhez. Ebből áll az ő egész imádsága.”

HÁT NEM! Ismét nagy hibát látok, egyrészt nem kell kérni, hogy hasonlónak váljon, mert azzal nem foglalkozik, az az ego és a gőg megjelenése lenne, inkább csak VAN Vele, szinte beleépül. Tudjuk, mi az ima, ami nemcsak kérő, könyörgő stb., hanem az ima élő kapcsolat Istennel. Ergo, ha eljut a leválásig, már beszélgetni sem fog Vele, aki miatt levált? Nem is értem, nekem soha nem jutna eszembe abba hagyni a kommunikációt Istennel. Miért ne beszélgethetnénk? Az Istenhez megtért lény Istennel él, nem kell, hogy kérjen, nincs is mit, de Isten tovább fejlesztheti, taníthatja, Isten elküldheti dolgozni, ismer-teti vele a feladatot stb. Az Istennel egységben lévő lény állandó imádságban van, állandó beszédben van, ha főz, ha megy, ha vásárol, akkor is hallja Isten lelkében mondott szavait, akár a humorát is. Mintha összeforrtak volna, nem kívánja, hogy hasonlónak váljon, minek, Vele van! Tehát itt is egy nagyon nagy tévedés van.

2 „Túlságosan sok örömet leltetek az én földi jelenlétemben, semhogy részetek lehetne a Szentlélek tökéletes örömében. Ezért váljatok le a képről és legyetek eggyé az alaktalan léttel, mert Isten szellemi vigasza annyira leheletfinom, hogy csak az részesülhet benne, aki a testi vigaszt megveti.”

S talán itt derül ki, hogy a szavak nehezen fejezik ki a spirituális valóságot, ezzel egyet lehet érteni. A valódi mondandóhoz nincs elég cizellált szókészletünk. Lehet, hogy a fordítás, kifejezésmód mind belejárt-szott a fentiekben ismerttetett anomáliákba. Igen, Jézus Krisztus tőlünk is folyamatosan kéri, váljunk el a formavilágtól, mert erősen befolyásol, mivel a halálkor semmiféle forma nem lesz, jobb, ha már most hozzászokunk. Jézus Krisztus önmagát egyre in-

kább forma nélkül, fényben, vagy még attól tovább menve mutatja. Nehéz elfogadni, de egy idő után megy. A forma megköt, nem enged tágulni, pedig tudatilag erősen szükségünk van erre, mivel a 3 dimenzió erősen bekorlátoz minket szinte minden tekintetben... „...*Isten szellemi vigasza annyira leheletfinom, hogy csak az részesülhet benne, aki a testi vigaszt megveti.*”... Ez szép és igaz, hozzáteszem hasonló a ködhez, ha belenyúlok nincs, de itt nekünk, a magunk durvaságával nem lehet belenyúlni. Nekünk kell finomodni, hogy a szentség világát durva lélekkel, akarattal ne is érintsük meg. Lelkünknek befogadóan, nyitottan állva kell lennie, testünket szubtilizálni kell, hogy valamennyire felfogjuk ennek a csodának a lényegét.

2022.10.23.

Irodalom

1. Biblia, Szent István Társulat
2. <http://www.tradicio.org/kaivalya.pdf>

Varga Péterné/ Pável Márta, katolikus hittanár, az AQUILA h.r. vezetője, 38 éve az AQUILA kat. közösség létrehozója.

Két könyve jelent meg (Akinek füle van a hallásra, az hallja meg, valamint A misztikus teológia alapjai) és egy Hazafelé címmel folyamatban van. Publikációi megtekinthetők a www.aqp.hu, AQUILA Magazinban és a Túllépés n.é. lapban, valamint a blogokban.

Szeibert Márton

A reinkarnáció és túlvilág kérdése Henri Boulad egyik írása kapcsán

A kezembe került Henri Boulad SJ „A halálban ugyanis megszületünk” című könyve¹, és elolvastam a 4. fejezetet, ami a cím alapján a reinkarnáció kérdéséről szól. Az alábbi írásban ezt próbálom meg összegezni és véleményezni.

Az első 7 oldal egy bevezetés, hogy különböző vallások mit gondolnak a reinkarnációról. Ez egy nagyon jól sikerült összegzés, nincs túlnyújtva, lényegre törő. Kifejezetten tetszik, hogy nem rejti véka alá a keresztény teológia gyenge pontjait sem, hanem jezsuita szerzetes papként ki meri jelenteni, hogy a „túlvilág hagyományos keresztény elgondolása rendkívül szegényes, elvont és jogi szemléletű”.² Vagy amint később írja, „ósdíság”³. Ez egy olyan alázat, ami a legtöbb teológusból hiányzik. Karl Rahner SJ jezsuita szerzetesnél találtam erre az alázatra utaló mondatokat: *„Éppen minket, teológusokat fenyeget állandóan a veszély, hogy a vallási és teológiai fogalmak egész arzenáljával beszéljünk mennyről és földről, Istenről és emberről. Előfordulhat, hogy rendkívüli jártasságra teszünk szert ebben a teológiai beszéd módban, miközben egzisztenciánk mélyén még korántsem értjük igazán, hogy voltaképpen miről is beszélünk.”*⁴

Ez után a 7 oldalas bevezető után, hogy már látjuk, mit jelent a reinkarnáció tana, Boulad párhuzamot von az evolúciós elmélet és a reinkarnáció között. Mondván, hogy eleinte az evolúciót sem fogadta el az egyház, majd Pierre Teilhard de Chardin SJ jezsuita szerzetes pap munkásságának köszönhetően az evolúciós tanok krisztianizálódtak. Illetve a párhuzam másik része – és ez utóbbi a hangsúlyosabb –, hogy mind az evolúció, mind a reinkarnáció arra az igazságra tanítanak minket, hogy egységben élünk egymással, a természettel, az univerzummal, és nincs egy másvilág, túlvilág, hanem csak az EGY élet van, és a túlvilági lét is ennek az egynek a része, és minden mindennek, mindenki

¹ Jezsuita Kiadó, Budapest, 2017

² 160.o.

³ 181.o.

⁴ A hit alapjai, Karl Rahner, Agapé Kft, Ferences Nyomda és Könyvkiadó, Szeged, 1998: 28.o.

mindenkinek a testvére. A karma igazsága pedig az, hogy minden tettünknek súlya és következménye van.

Eddig, a fejezet körülbelül egyharmadáig nagyon tetszett Boulad írása, és ez a rész összhangban volt az írásainkban többször is idézett nyitott szemléletű rahneri mondatokkal is: *„Végezetül arra a kérdésre hívjuk még fel a figyelmet, hogy vajon a „közbülső állapot” katolikus fogalma – amely oly régimódinak látszik első pillantásra – nem szolgálhat-e kiindulópontul ahhoz, hogy jobban értsük és jobban boldoguljunk a „lélekvándorlás”, a „reinkarnáció” tanával, amely a keleti kultúrákban erősen el van terjedve, és amelyet ott nyilvánvalónak tekintenek. Ez lehetségesnek látszik, legalábbis azzal a feltétellel, hogy a reinkarnációt nem tekintjük az ember sorsának, amely soha sem szűnik meg és örökké folytatódik az időben.”⁵*

A további részeket, ha röviden össze akarnám foglalni, akkor annyit mondanék, hogy Boulad nagyon jószándékkal megpróbált az „ósvi” tanoknak új értelmet adni, és számomra meglepő elméletet írt le, ami véleményem szerint – bár elfogadhatóbb lenne a hagyományos elméleteknél – továbbra is túlzottan emberközpontú (geocentrikus, ha úgy tetszik), mesés, nehezen hihető elemeket tartalmaz. Bár a fejezet elején idéz néhány ősvi keleti irodalmat, el is ismeri azok szépségét és értékét, de végül azok tanításából szerintem nem sokat vett át, és a reinkarnáció tanából csak nagyon általános igazságokat szedett ki, amint azt már feljebb le is írtam, az egységes világ tanítását, és azt, hogy a tetteink következményekkel járnak. Ezekon kívül Boulad teológiájának semmi kapcsolata nincs a reinkarnáció vagy lélekvándorlás tanával.

Boulad elképzelése a reinkarnációról – legalábbis, ahogyan ebből a rövid írásából számomra kiderül –, hogy például egy ember a halála után visszacsobban egy személytelen, tudattalan állapotba, majd egy újbóli megszületéskor ismét a nulláról kifejlődik a személyisége, ami a következő halálban megint megszűnik. Elmondása szerint ennek a körforgásnak semmi értelme sem lenne. Tudomásom szerint azonban a reinkarnáció nem is erről szól. Nincs szó ilyen jellegű értelmetlen körforgásról. De azt sem tudja elfogadni, hogy egy lélek az egyik életében Platón legyen, a másik életében meg Kleopátra, mert akkor személyiségzavaros lesz a lélek. Valami miatt Boulad elképzelésében fel sem merül az a gondolat, hogy a reinkarnációban az egyes személyiségek a

⁵ Uo.: 352.o.

korábbiaknak a módosulásaként fogható fel, ugyanúgy, ahogy a most ezt a cikket író Szeibert Márton már picit más személyiség, mint az óvodában gumibronccsal szaladgáló Márton. A felejtés pedig része a kegyelemnek, az újrakezdés lehetőségének, és így épp a zavarodottságtól ment meg minket. Boulad továbbá kritikával illeti a Nirvána és Brahman mint végső állapotokról szóló tanítást, mert vallja, hogy a személyiség nem csobbanhat bele egy személytelen állapotba, mert az egy alacsonyabb rendű állapot lenne, és nem lenne értelme, mert akkor minek fejlődött ki a személyiség, minek volt evolúció, ha aztán minden visszazuhan a semmibe. Érdekesnek tartom, hogy ezt a Brahman állapotot vagy a Nirvanát meg sem próbálta a keresztény unió misztikával összeegyeztetni olyan módon, hogy nem semmibe zuhanásról, hanem kiteljesedésről beszéljünk.

Megjegyzem, hogy a mi emberi szintünkön egyik fogalom sem lesz helyes, amit a végső állapot leírására használnánk, annyira alacsonyrendű a nyelvünk a valóság isteni dimenziójához viszonyítva. Már eleve a „végső” szó is kifejezetten rossz, mert időbeliséget rejt magában, holott elképzelésünk sincs arról, hogy az idő mit jelent abban az állapotban. Végül, amit még Boulad felhoz kifejezetten a reinkarnáció elleni érvként, az az, hogy a keleti irodalomban ismeretes maya szó, ami káprázatot jelent, és ami szerint a Brahman az egyetlen abszolút létező, és rajta kívül minden más csak illúzió, szóval ezt az elméletet nem tudja összeegyeztetni a teremtés gondolatával, mondván, hogy Isten nem egy illuzórikus színházvilágot alkotott, hanem valóságot. Pedig Pável Márta, *„Akinék füle van a hallásra, az hallja meg”* című könyvében szépen ki van fejtve, hogy hogyan képzelhető el az, hogy minden létező csak annyira valóságos, amennyire Isten jelen van benne, és hogy ez hogyan egyeztethető össze a teremtés elméletével, hogy Isten hogyan halványította le magát a világ számára, hogy benne megéljük a szabadságunkat. Nincs ellentmondás, logikus és érthető elméletről van szó, ameddig Boulad nyilván azért nem jutott el, mert ehhez túlzottan át kellett volna forgatni a „hagyományos” tanítást, és ő nem erre volt szocializálva, ilyen szintű paradigmaváltás a részéről talán nem is várható el.

Boulad megemlíti a hipnózisban átélt előző életeket is. Elmondása szerint ezekre az esetekre a reinkarnáción kívül más elmélet is felállítható. Példaként hozza a morfikus rezonancia elméletet, miszerint a hipnózisban levő ember

könnyebben kapcsolatba kerülhet egy-egy meghalt lélekkel, és azonosulhat annak emlékképeivel.

Nézzük, mit is gondol Boulad a túlvilágról. Meglepő módon kifejti, hogy a fogantatás előtt a lélek egy személytelen állapotban van, ebből jön létre, de ebbe a személytelen állapotba már sohase térhet vissza.⁶ Ez számomra a preegzisztencia egyfajta változatát jelenti, ami azért meglepő, mert ezt a reinkarnációval egyetemben elvetette a korai egyház. Látszódik, hogy filozófiai, ontológiai szempontok miatt mennyire elkerülhetetlenek ezek a tanítások azok számára, akik racionálisan keresik az igazságot. Ebben a tekintetben Boulad tényleg nagyot lépett előre.

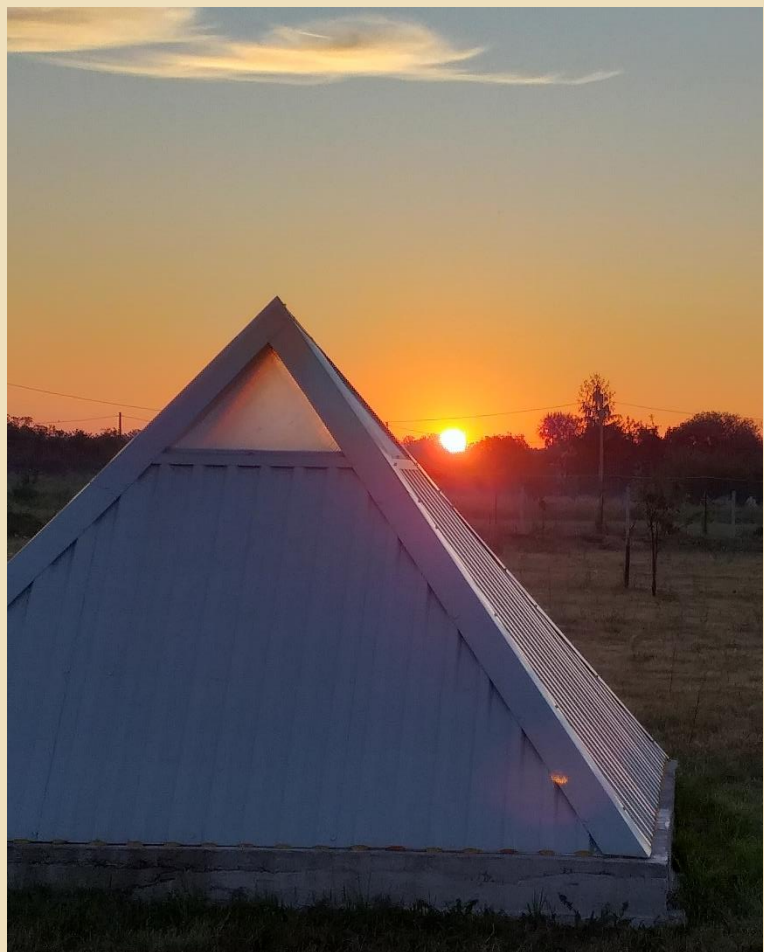
Ezt követően a teológus önmagát idézi, amiben kifejti, hogy a meghalt lények az élőkkel maradnak és mind egyre többen egyre nagyobb erővel éltetik és segítik a még élőket, és így lesznek az élők fejlődésének motorjai, és hogy ezt az egész rendszert, a lelkek sokaságát a szeretet tartja egységben. Halottaink bennünk vannak, vagy mi bennük, de mindenképpen tápláljuk egymást. Az emberiséget egy fához is hasonlítja, ahol a gyökérzet a meghalt lelkeket szimbolizálja, és ez élteti a fát, ami így tud a magasba nőni. Bennem, olvasóban azért felmerült itt pár kérdés, hogy például mi történik akkor, ha az emberiség elpusztítja önmagát. Akkor a sok lélek nyilván nem az emberiség, hanem általánosabb értelemben az élet fáját éltetik tovább – feltételezem. Boulad szerint a halál olyan, mint a születés. Egy magasabb tudatállapotba, egy tágabb világba születünk bele, amikor meghalunk. Ez alapvetően egy szép hasonlat, de számomra zavaró, hogy mindig csak fejlődésről beszél. Természetesnek veszi, hogy a ma élő emberiség magasabb állapotban van, gyorsabban fejlődik, jobb, mint a régi emberiség, főleg azért, mert ma már több lélek van a túlvilágon, akik erejükkel segítenek minket. Én sajnos nem vagyok ilyen optimista, amikor a jelen világot kell megítélnem. Boulad szerint az emberiség ma éberebb, mint korábban, és nő a kozmikus tudat. Szerintem sajnos nem, de nyilván én nem láttam annyit a világból, mint ő, szóval ezen a téren nem mernék vitatkozni – bárcsak igaza lenne!

Érdekes még Boulad purgatórium tana is, ami a saját elmondása szerint sem felel meg az egyházi tanításnak, hiszen a szerint az érdemszerzés ideje a halállal lezárul. Boulad szerint – és ez valóban egyezik a reinkarnáció tanával – a

⁶ 167.o.

meghalt léleknek még van lehetősége fejlődni, kiteljesedni a túlvilágon azzal, hogy belép abba az aktivitásba, ami táplálja és segíti a még életben maradtakat. Illetve ez a segítségadás a másik irányban is működik, mert a földi élő ember is tud imádkozni a megholtakért, tud tisztán és becsületesen élni, ami a megholtak számára is erőt ad.

Számomra túlságosan föld-központúak a fenti elméletek. A lelkek itt maradnak a földön és segítik az emberiséget – ez túlságosan szűk világgépet feltételez. A lények sokfélesége, ami betölti az univerzumokat sokkal tágabb határokat ad. Boulad elmélete – ha jól értettem – továbbra is csak néhány életet feltételez: egy születés előtti személytelent, egy földi rövid életet, egy túlvilágit, amit esetleg két részre szedhetünk, az egyik a purgatóriumi szakasz, a másik pedig a tökéletesség. Ezzel szerintem nem túlzottan tágította ki a keresztény tanítás középkori felfogását. A lelkek itt a földön egy rövid időre érintik egymást, aztán tovább haladnak, nem vagyunk ide

zárva – szerintem. És az életek sora sajnos sok-sok millió is lehet, ha nem kapaszkodunk Istenbe, ha például most emberként nem adom meg magam annak a végtelen kegyelemnek, amit Jézus adott nekünk. Ettől még az egység tanítását jónak tartom, csak ez az egység sokkal nagyobb, semmint, hogy egy bolygóra be lehessen korlátozni.

Aztán pedig volt egy-két mondat a fejezetben, ami kifejezetten zavart. Például, hogy „Krisztus még nincs a Mennyben.”⁷ Ezt azzal magyarázta, hogy Jézus folyamatosan velünk van, nem távolról néz minket, hanem segít nekünk, szolidáris velünk, és a szenvedése nem ért véget a 2000 évvel ezelőtti keresztelével, és a mennybemenetele csak egyfajta profetikus tanítás volt. A jelenlétével és segítségadásával egyet is értek, de ettől még Ő az Isten, az Atyával

⁷ 187.o.

egylényegű, így Ő a Mennysors maga. Valószínűleg már eleve nagyon rossz ez a szó, hogy „Mennysors”, túlzottan geometriai, földies hangzású. A másik, ami nagyon furcsa mondat volt, hogy „*Ha Isten nem tette volna meg ezt a gesztust (a megváltás tettét), nem érdekelne engem.*”⁸ Nyilván nincs értelme az ilyen feltételezéseknek, de Jézus tettét egy elvárható tettként értelmezni, azzal magyarázva, hogy Isten végtelen szeretete csak ezt tehette, szerintem ez nem egy egészséges felfogás. Ez a tett minden képzeletet felülmúl, és e nélkül is Isten felé kellene törekednünk.

Aki valóban foglalkozni szeretne a reinkarnáció tanával, a keresztény tanítással való összeegyeztethetőségével, annak Pável Márta fent említett írását javaslom. Boulad sok szép idézetet hozott ebben az írásban, sok érdekes elméletet is, de szerintem kézzel fogható, valódi tudást, és tiszta képet nem ad.

A cikk írója: Szeibert Márton mechatronikai mérnök, az AQUILA Civil Közösség tagja, aki 13 éve végez önkéntes tevékenységet az AQUILA szervezésében. A teológia, filozófia a kedvenc hobbijai közé tartozik. Egyéb írásai az AQUILA Magazinban és a Tüllépésben olvashatóak.

Marton Janka

Lelki ellenálló képesség

A reziliencia, vagyis a rugalmas ellenálló képesség fogalma az elmúlt évek nehézségei miatt (pandémia, gazdasági bizonytalanság, háború) kiemelt figyelmet kap a pszichológia és a munka világában is, arra helyezve a hangsúlyt, hogy megértsük, a váratlan és kiélezett, akár fenyegető helyzetek ellenére hogyan alakítható ki az a képesség, mely egy egyént vagy csoportot, akár egy vállalatot alkalmassá tesz arra, hogy működő megküzdési stratégiákat alakítson ki, rugalmasan tudjon reagálni a változásokra, és életképes tudjon maradni.

Mivel ez a képesség a figyelem középpontjába került, számos cikket, tanulmányt olvashatunk róla.⁹ Én a munkahelyemen találkoztam a fogalommal elő-

⁸ 188.o.

⁹ <https://pszichoforyou.hu/reziliencia-osszetevoi/>

<https://mindsetpszichologia.hu/reziliencia-es-megkuzdes>

https://hvg.hu/pszichologiamagazin/20190829_Mindenki_szamara_eletbevago_a_reziliencia_de_mi_is_az

ször egy „reziliencia tréningen”, ahol felvetődött az a kérdés: kit mi tesz ellenállóvá, rugalmassá, képessé arra, hogy meg tudjon küzdeni a változásokkal vagy kilátástalannak tűnő helyzetekkel? Ezután ismerősökkel is beszélgettünk erről, és sokféle válasszal találkoztam pl. erős párkapcsolat, család, az otthon, egy életet átszövő kedvelt tevékenység – a legtöbb tényezőben az a közös, hogy egy olyan, az egyén számára biztos pont ez, amire a változások mellett támaszkodhat, ami egy bázis, amiből erőt nyerhet, amihez visszatérhet, megpihenhet.

Minél inkább érinti a változás azonban ezt a biztos pontot, ami erőt ad nekünk, annál valószínűbb, hogy a változás krízishez vezet. Itt élesedik ki az a kérdés: ez a biztos pont mennyire kitett a változásnak? Mennyire „külső”, másoktól vagy a körülményektől függő és mennyire „belső” tényező ez? Az emberi kapcsolatok sérülékenyek, a stabil kötődéseket is fenyegetheti az elmúlás, a tárgyi dolgok elveszthetőek, a megszokott rutin felborulhat. A pandémia és a bizonytalan gazdasági helyzet pont ebbe a hozzánk közeli élettérbe nyúlt bele, és nagyon sokaknak nehezzé tette az addig egyébként működő stratégiák folytatását. Van, akinek a megváltozott anyagi helyzete nem ad lehetőséget eddigi hobbija folytatására, amiből a legtöbb öröme származott, és ami átsegítette a hétköznapi életben. Van, aki elvesztette a számára biztonságot jelentő személyt halálos betegségben. Van, aki elvesztette a munkáját, amiért addig olyan sok áldozatot hozott az életben. Van, akinek a gyereke, aki köré az életét építette, külföldre költözött jobb megélhetést keresve. Ezek a veszteségek természetesen eddig is jelen voltak az életben, de most felhalmozódva tapasztalhatjuk meg őket. Vagy, ami hasonlóan nagy terhet tesz ránk: a háború, a kiélezett politikai helyzet, az erőteljes infláció állandó esőfelhőket von fölénk - a lehetséges húsba vágó veszteségek fenyegető tudatát... Tehát a reális vagy fenyegető változások mennyire érintik azt, ami a menedékünk, a fészünk, ahonnan erőt nyerünk a folytatáshoz? Az ismerősökkel való beszélgetésben volt, aki azt

mondta, benne az optimizmus, az erő onnan fakad, hogy a múltban már nagyon sok nehéz helyzettel megküzdött, és tudja, bármi jön, képes lesz rá. Ez már egy belső, nem másoknak kitett bizalom, egy olyan emberé, aki már sok kapcsolatban sérült gyerekkorától, mégis felépítette az életét, és törekszik arra, hogy a növekedés irányába haladjon. Talán az ő bázisa a legbiztosabb a fentiek közül, mert belülről helyeződik. Ugyanakkor az emberi psziché maga is változik, s sokszor kiszámíthatatlan, hogyan reagál testileg-lelkileg olyan helyzetre, amiben még nem volt része. Tovább gondolkodva: mi lehet tehát olyan bizonyosság, biztonság, állandó vonatkozási rendszer, ami a változásoknak nem kitett, bármi történik, nem inog meg, nem dől össze, nem csap be?

Többféle válasza lehet az embereknek erre, számomra a végső válasz ez: a változó világ fölötti, örök, változatlan Isten.

Természetesen nem újdonság, hogy a lelki alkalmazkodó képesség egyik tényezőjeként sorolja a pszichológia is a hitet. Viszont én ennek minden olyan elemét kivenném a fókuszából, ami „kívülre” helyezi a bázist: megszokásokra, külső gyakorlatokra, belátás nélküli szabálykövetésre, személyes élmény nélküli pusztán elméleti hitre. Azt a hitet helyezném középpontba, ami igazán olyan erőt tud adni, ami személyessé válik, ami az érzések és ráció minden szintjén át tudja az embert hatni: az a nagyon mé-

lyen megélt élő Isten-kapcsolat. Ahol, ha a külső történések sértenek is minket, belül Isten közelségének a bizonyosságából egy olyan forrás fakad, amit nem lehet elfojtani, és éltető, megküzdő erőt ad.

Az ilyen Isten-kapcsolatban élő ember sincs mindig jól, megérintik a változások vagy veszteségek, nem száraz lábbal kel át az életen. Az a vallásosság, ami azt várja el, hogy mindig erősnek mutasd magad, akkor is, ha nem vagy az, táplálhat képmutatást. Az Isten szeretetében élő ember is, igen, lehet padlón, van lesújtva, nagy veszteség esetén lehet mérhetetlen fájdalomban, kilátástalanságban, érezheti magát űrben, reménytelenségben - de egyszer csak meghallja, ahogy Isten végtelen szeretete bekopog, s a résnyire nyitott ajtón bezúdul, előnti, magába olvasztja... Igen, van, hogy düh vagy harag tombol benne, vagy önvád, megbénítja kétségbeesés - de közben már tudja, hogy Isten jelenléte mindenben ott dübörög, mindenben átfénylik, és Őbenne a mérhetetlen béke van.

S így nem ragad meg a negatív állapotokban, hanem fel tud állni, tovább tud menni, újra kap levegőt, s Isten fényét lélegzi be lelke minden porcikájába... Bármilyen is történik kívül, a világ eseményeiben, viharjaiban, belül szabad marad, és lélekben minden fölé emelkedve szárnyra kel... Majd pedig egyre kevesebb dolog tudja már letaglózni, egyre kevésbé öntik el negatív energiák, nem törnek le apró dolgok, s a természetes változásokkal egyre könnyebben megküzd, megtanul elengedni és elfogadni...

Ám előfordulhat, hogy mikor úgy érezzük, megleltük Istenben a legbelső békét, sokszor pont ekkor történik valami, ami alapjaiban rengeti meg fizikai vagy érzelmi létünket. Ott állunk az emberi létünk mérhetetlen törekenységének és az örök lélek végtelen Istenbe vágyódásának küszöbén - ezek a helyzetek arra készítetnek, hogy lépjük át azt a küszöböt, amit még addig nem léptünk, engedjünk el minden változót, s adjuk át magunkat még jobban a Változatlanoknak...

Ennek egyik nagyon éles példája Teilhard de Chardin, tudós és pap, akinek belső Isten-tapasztalatai a háborúban erősödtek meg. Ezzel nem állítható az,

hogy a háború bármikor, bármilyen formájában jó lenne, viszont megdöbentő, hogy a legmélyebb borzalmak között is nemcsak meg tudott maradni nagybetűs embernek, hanem egyre szubtilisebben tudta megélni a hitét.

Teilhard 1914-től 1919-ig szolgált a háborúban. Egy év után őrzőként, később az ezredének lelkipásztoraként. „Sokszor naphosszat feküdt a sárban, bombatölcsérekben; pergőtűz belövései közben vitte a lövészárkokból a sebesülteket a kötözőhelyre, próbált a haldoklóknak papként vigaszt nyújtani, tetette a halottakat (...) Verdunnél szolgált az ezredével. Míg mások a kimerültségtől teljesen tönkrementek, vagy az állatias lét határán a lövészárkok fedezékében magukról is lemondtak, addig Teilhardban egyre erősebben élt a szellem (...) 20 esszét írt a vallásos élet és szemlélet központi kérdéseiről, sokszor a legnehezebb körülmények között.”¹⁰

Reziliencia faktorok

Tudjuk, hogy a lelki ellenálló képesség fejleszthető. Vallásosak (és ez alatt természetesen nem csak a katolikusokat értem) és nem vallásosak számára is vannak olyan módszerek, amikkel fejleszthető ennek sok eleme, s nagyon értékes hozadékaik lehetnek ezek gyakorlásának. Ám minél inkább elevenünkbe hasítóbb egy változás vagy veszteség, annál inkább lehull az, amit csak felvetünk, s előtérbe kerül az, amilyen igazán, legbelül a lényünk. Mi a középpontunk? Mi a biztos pontunk? Miből fakad az életerőnk? Biztos vagyok benne, hogy a lelki ellenálló képesség kiélezett helyzetekben annál nagyobb, minél megingathatatlanabb ez az alap.

Paul Ch. Donders pszichológus 7 reziliencia faktort sorol fel. „Olyan kompetenciák ezek, melyek a lelki ellenálló képesség elengedhetetlen feltételei.”¹¹ Megbékélés a múlttal; érzelmi stabilitás; realista optimizmus; problémamegoldó képesség; képességeink kamatoztatása; önfegyelem és egészséges életmód; tudatosság és szenvedély. Ezeket szeretném az alábbiakban áttekinteni abból a szempontból, hogy a mélyen megélt hit milyen viszonyban van ezekkel az

¹⁰ <http://lexikon.katolikus.hu/T/Teilhard%20de%20Chardin.html>

¹¹ Paul Ch. Donders: Reziliencia. Hogyan fejlesszük lelki ellenálló képességünket, és előzzük meg a kiégést. Harmat. Budapest, 2022.

attitűdökkel, képességekkel. Azt szeretném kifejtetni, hogyha a lelkünket Isten valóságához hangoljuk, akkor azok az elemek, amiket sokan kívülről tanulnak, automatikusan fognak fakadni bennünk. Nem azért, mert a világban akarunk boldogulni, hanem mert ezek gyümölcsökként érnek be a lelki életben. Nem önmagukért való célok, hanem következmények. Minden ponthoz hozzáfűzöm Teilhard írásainak egy-egy részletét, mert úgy érzem, ebben a témában ő rendkívül hiteles.

Kortársa leírása szerint Teilhard magukról a háborúban átélt eseményekről később nem beszélt szívesen¹², ugyanakkor írásaiból betekintést nyerhetünk abba, hogy hogyan kristályosodott ki a szenvedések és szörnyűségek közepette bizonyosságként Isten valósága. Számomra nagyon tanulságos ez, mert egy lövészárokból megélt évekig tartó rettenetnél sokkal kisebb problémákkal kellett eddig az életemben szembe nézni – de így is volt, amikor áldozatként tekintettem magamra. Valakinek a negatív tetteinek, a körülményeknek stb. elszenvedőjére. Ám nem lehet ebben megragadni.

Sokszor az a kérdés is felmerül bennem, vajon nagyobb megpróbáltatások közepette hogy tudnék megállni, józan eszemnél maradni, és Istennel tovább menni? Mindig mély megdöbbenéssel tölt el azoknak az embereknek a belső világa (pl. Corrie Ten Boom, Edith Eva Eger), akiknek az emberi gonoszság legmélyebb bugyraival és a fizikai, lelki szenvedés legrettenetesebb mélységeivel kellett szembe nézniük, és abból úgy jöttek ki, hogy szeretet él bennük, remény, a környezetükre kiáradó bizalom, a túl-élés és túl-lépés természetfeletti akarása.

Ennek a kulcsát keresve gondolkodtam el azokról a kompetenciákról, amit a pszichológia kiemelt - ugyanakkor más szempontból nézve rájuk, az Istennel megélt kapcsolat szemszögéből.

1. Megbékélés a múlttal, érzelmi stabilitás. Mivel felismertük, hogy Isten szeretete mindent átölel és semmi sincs véletlenül, a „rossz” dolgok sem, így nem

¹² Dominique de Wespín-Wang: Mozaikok Teilhard életéből. In: Vallomások Teilhardról, Róma, 1984. 22.o.

élünk haragban, képesek vagyunk megbocsájtani magunknak és másoknak is. Mivel Isten nem fog becsapni, olyan Társra leltünk, aki a legfőbb bizalmasunk lehet. Látjuk magunkban a lélek fényét és egyre inkább kibontakoztatni akarjuk annak átadottságát, és ezáltal a ragyogását. Meglátjuk a másik emberben is az Istenből származó örök életű lelket, és így alapvetően tisztelettel és szeretettel bánunk velük. Az empátia természetesen fakad, mert meg tudjuk érezni a másikban is a benne szenvedő vagy a benne ragyogó lelket.

„Szokták úgy nézni a Világot, hogy csak a szétszakadt, vagy ellenséges elemek halmazát látják benne, mintha mindenütt csak gyógyíthatatlan szakadás és ősi ellentét létezne; mindenütt ócska keveredik az értékesbe, s a tiszta búzát konkoly szennyezi; minden csak haszontalan selejt és salak... Istenem, megadtad nekem, hogy e felszíni összevisszaság mélyén megérezzem azt az élő és mély-séges egységet, amelyet jóságos kegyelmed árasztott szájalmas sokféleségükre (fundamentumként adott nekik) (...) Most már számomra mindent az Isteni világít meg, belülről ragyogva, akár csak bent égő láng, mely hol szabadon, élően izzik, hol meg halványan, de tovább fűt a hamu alatt, s aztán félredobja.”¹³

2.Realista optimizmus: Ez nehéz pont, mivel minél inkább Isten békéjében élünk, egyre nagyobb a kontraszt e között és a világban tapasztalható negativitás, békétlenség között. Ez olykor nagyon bántó, és az ember elvágyik egy jobb világba, de közben tudja, hogy nem véletlenül van itt, tanulnivalója van, feladata van. Isten kezét fogva minden lépésének és minden történésnek értelme van, annak is, amit először nem tudunk megérteni. A hála egyre gyakrabban önti el az embert, és képes észrevenni a finom rezdülést, azt az ajándékot, amit akár az apró dolgok vagy a természet ad, vagy az emberekben rejlő szépséget.

„Patakzik bennem az élet, túlcsordulva hajt e sorok írására is, - hogy megmutassam, milyen lehet az, ha valaki izzó szenvedéllyel nézi a Földet; megoldást is keresek cselekvéseim ingatag lépteire; - mert szeretem a Világmindenséget,

¹³ Teilhard de Chardin: A pap. Út az Ómega Felé. Válogatás Teilhard de chardin műveiből. Szent István Társulat, Budapest, 1980.

*szeretem energiáit, titkait, reményeit, s mert ugyanakkor Istennek szentelem magam, az egyetlen Kezdetnek, az egyedüli Kiútnak, az egyetlen Végpontnak. Hadd zubogjon hát szeretetem, amellyel az anyagot és az életet ölelem át! De – ha lehet – ezt az izzó szerelmet összhangba akarom forrasztani azzal az egyetlen hódolattal, ahogy én az egyedül abszolút és végtelen Isten elé borulok*¹⁴ (Teilhard 1916-ban, a Nieuport-i fronton fejezte be A kozmikus Élet című írását, amit szellemi végrendeletének szánt. Szinte hihetetlen, hogy ezt a háborúban írja...)

3.Problémamegoldó képesség: Azt tapasztalom, sokszor látnak az emberek problémát ott is, ahol nincs. Sokszor felesleges feszültségben élünk, konfliktusokkal teli kapcsolatokban, stresszes napokban. Pedig sokszor csak annyi elég, ha egy pár percre kilépünk a saját elképzeléseink keretéből, a másikról alkotott feltevéseinkből, és valóban meghallgatnánk, mit is mond a másik, megérezzük, mit érez, meglátnánk a motivációját, ha ítélet helyett azzal a szeretettel fordulnánk egymáshoz, ami itt dübörög az univerzumban, csak mi határoljuk el magunkat tőle – ezzel nagyon sok feszültség megszűnne, és jobban meg tudnánk értetni magunkat is a másikkal. Persze van nagyon sok helyzet, amikor ennél összetettebb, sok tényező által befolyásolt problémában találjuk magunkat – ám ekkor az Isten valóságában elmerülni tudó lélek egy olyan perspektívaváltást, a részletek fölé emelkedést tud megtenni, ami már maga sokszor megláttatja a megoldást. (Most arra nem térek ki részletesen, de tudjuk, hogy egy misztikus, még belsőbb Isten-kapcsolatban, amit szenteknél láthatunk, pl. Avilai Szent Teréznel, Isten közvetlen útmutatásokkal is irányítja a lelket egy-egy akadállyal való megküzdésben, vagy egy feladat véghezvitelében.)

„Ha elszigetelten vizsgáljuk a szenvedést, érthetetlen és gyűlöletes; de szelíden ránk mosolyog, ha megadjuk neki kozmikus helyét és szerepét. A szenvedés ösztökéli a létezőket, hogy szálljanak szembe a kibontakozásukra kedvezőtlen körülményekkel; kényszeríti őket, hogy letérjenek a rossz utakról; ter-

¹⁴ Teilhard de Chardin: A kozmikus Élet. uo. 25.o.

mékeny munkára tüzel és irányítja őket, hogy teremtsenek összhangot, alkalmazkodjanak egymáshoz, elkerülve a sértő sebeket, s az egymást gyöngítő határvillongásokat. A szenvedés szakítja le az embert az alsórendű élvezetek emlőiről és arra szorítja, hogy a boldogságát olyan szellemi síkon és olyan tárgyakon keresse, 'amelyeket sem moly, sem féreg ki nem kezdhet'; lelkét a lét legfelső régiójába tereli, éltető feszültséget tart benne azzal az állandó munkával, amely kibontakozása jelenlegi határainak túlszárnyalására sarkallja."

4. *Képességeink kamatoztatása:* „A reziliens emberek hisznek saját kompetenciáikban (...) és felismerik saját, veleszületett képességeiket. Éppen ezért nem csupán jobban fogadják az új kihívásokat, hanem keresik is azokat, hogy jellemükben és kompetenciáik terén is tovább fejlődhessenek.”¹⁵ Ha a hétköznapi szintjén nézzük: a mélyen hívő ember tudja, hogy nem véletlenül van itt, s ahogy átadja magát az Úrnak, egyre teljesebben fogja azt teljesíteni. Sokan nőnek fel olyan vallásos környezetben, ami egy hamis ájtatossággal szőnyeg alatt közlekedő hamis alázatot vár el, de a nagyon mélyen megélt Isten-kapcsolat ebből kiemel: ahogy Isten fénye ragyog bennünk, annak a ragyogása egyre jobban hatással van a környezetünkre is. Nem csak a katolikus vallásban, hanem más, történelmi vallások nagy szentjeinél, valódi mestereinél is láthatjuk, ahogy életük során egyre kikristályozódottabban, teljesebben annak a feladatnak élnek, amit felismertek, hogy Isten bízott rájuk. Fontos ennél a pontnál kihangsúlyoznom, hogy bár a változásokkal és nehézségekkel való megküzdést a mélyen megélt hit segíti, és a hétköznapi életben mások számára ez bizonyos helyzetekben vonzó lehet, ám világi szemmel ez nem mindig a „siker” és „győzelem” útja. Mennyi szentet lenéztek, megaláztak, mert nem akartak megalkudni a hamissal, a rosszal, de ők csak mentek, tettek, ami az életfeladatuk volt, nem adták fel, mert a lelki támaszt nem a világba helyezték. Ha csak a Megváltóra gondolunk – aki bár amellet, hogy teljesen volt ember, teljesen volt Isten is, tehát nem vonható közvetlen párhuzam közte és a többi ember között, de még az Ő földi útja is a külső szemlélőnek bukás, megaláz-

¹⁵ Paul Ch. Donders: Reziliencia. 87. o.

tatás, sőt kereszthalál. Mégis: a legteljesebb győzelem, a végtelen Isteni szeretet győzelme, aki akkor is eljött az emberért, hogy hazahívja, amikor tudhatta, hogy ezt teszik vele.

„Hogy segítsem magamban tevékenységedet minden dolgon át, Istenem, még többet teszek: nemcsak megnyílok és átadom magam a létezés fájdalmas hatásainak. De társad leszek, hűséges munkásod is, amikor testemen és lelkeimen dolgozol. Leszem és követni igyekszem leghalkabb nógatásodat is. Bárcsak annyira se bírnék ellened szegülni, Mesterem, hogy szinte meg se tudjam különböztetni magamat Tenmagadtól!”¹⁶

„Aki követni akar, tagadja meg magát, vegye fel keresztjét és kövessen. Aki meg akarja menteni életét, elveszíti, aki azonban értem elveszíti, az megtalálja.” (Mt 16,24-25) Nem azt jelenti ez, hogy gyűlöljük magunkat vagy rosszul vagyunk magunkkal, hogyan is tehetnénk, hiszen Isten lelke van bennünk. Pont azért, hogy egyre teljesebb valójában fel tudjon bennünk fényleni, lehántjuk róla azt, ami bennünk elhomályosítja, lebontjuk a rétegeket – a világ eseményeit, a veszteségeket, a szenvedéseket beépítjük ebbe a lebontásba. De nem elfogyunk vagy lecsökkenünk ezáltal, hanem teret engedünk a legnemesebb Életnek. Aki mélyen él, önreflexív, az nem tudja magát ámítani azzal, hogy körülötte vagy benne mindig minden rendben van. Élesen meglátja kívül és belül is a visszásságokat. Ez sodorhatja akár komoly érzelmi krízisbe is – de csak addig, amíg bele nem simul a végtelen szeretet ölelésébe... Mindig van kiút, mindig van feljebb – csak tegyük meg azt a lépést, ami kivezet a korlátaink közül...

5.Önfegyelem és egészséges életmód: Talán ez a pont a legeggyértelműbb, ez még a nem mélyen megélt hit esetén is, a legtöbb vallásgyakorlónál, a legtöbb kultúrában megvalósul. A vallási törvények betartása önfegyelmet kíván, a vallásos hagyományok pedig sokszor társulnak olyan szokásokkal, amik az egészséges, kiegyensúlyozott életmódot támogatják. Mivel adhat többet az Istennel való mély kapcsolat, a neki való átadottság? Sokszor az egészségünket olyan

¹⁶ Teilhard de Chardin: A Pap. Út az Ómega Felé. Válogatás Teilhard de Chardin műveiből. Szent István Társulat, Budapest, 1980. 129.o.

életállapotok befolyásolják, amik nem a tárgyi, hanem a pszichés környezetből fakadnak. Mérgező kapcsolatok, a legközelebb állókkal folytatott játszmák, elvárások és sértések, szeretetlenségek – ezek nagyon sok pszichoszomatikus betegséget eredményeznek. Az Istenben élő ember ezekből egyrészt egyre inkább kivonódik, másrészt egyre kevésbé érintik, mert tudja, hogy itt minden töredékes, de attól a teljesség még létezik, s csak rajta áll, melyikbe helyezi a tudatát... Igénye van kivonulni a világ zajából és a belső csendben időzni. A törvényeket pedig nem azért tartja meg, mert „kell”, hanem azért, mert így érzi helyesnek, mert belső tisztaságot akar teremteni, kivetni magából az el-lene ható gondolatokat és cselekedeteket. Tettei abból fakadnak, hogy egyre teljesebben hagyja magában az Urat megnyilvánulni.

„Isten teremtő tevékenysége nem úgy gyúr minket, mint puha anyagot. Tűzként zuhan ránk és életével serkenti azokat, akiket érint; szellem Ő, éltető lélek. (...) abban a felsőbbrendű Energia-Erőtérben, amelyben mozognak a létezők, az emberi szabadságok olyan független, fel-nem-szívódott magokhoz hasonlítanak, amelyek részben el tudják szigetelni magukat az őket fürdető és ostromló hatásoktól. Ha akarják ezek a magok, elérhetik, hogy nem jut beléjük a sugárzás, amely átítani és irányítani igyekszik őket.” Ha valaki „szeret, aktív függés és munkás tisztaság láza szállja meg, végül pedig teljes hűség és erőinek tökéletes latba vetése. Az ilyen embert arra ösztökéli belső élménye, hogy önmaga tökéletesítése és kibontakozása szüntelen munkájára vállalkozzék; s ez aztán lenyűgözi, de csodálatos örömmel árasztja el életét. Hogyan is maradhatna tétlen, amíg a legparányibb ritmuskülönbség létezik a saját életrit-musa és az isteni Erőtér feszültsége között. (...) Hogy az alap-Ritmus lüktetései teljes visszhangra találjanak benne, ezért a misztikus szelíden készen áll az emberi kötelességek legkisebb jelére, s a kegyelem legtitkosabb nógatósaira is. (...) S végül: hogy semmi folt, egy atomnyi porcikája se válassza el a lényeges tisztaságtól, megállás nélkül csiszolgatja érzelmeit, félredobja a legparányibb homályos foltot is, ahol talán pislákolna vagy halványodna a Fény...”¹⁷

¹⁷ Teilhard de Chardin: A misztikus milliő. uo.78.o.

6. *Tudatosság és szenvedély*: „A reziliens emberek szilárdan meg vannak győződve afelől, hogy van értelme az életüknek, és értékkel gazdagíthatják a környezetüket.” „Nem süllyednek az áldozat szerepébe, hanem helyette új megoldásokat és lehetőségeket keresnek, illetve teremtenek”¹⁸ Mire felnövünk, gyakorlatilag mindannyiunkat érnek kisebb-nagyobb traumák. Vannak, akik másoknál sokkal nagyobb terheket cipelnek, elképesztően halmozott nehézségekkel. Ugyanakkor, hogy mennyire tudnak egészséges, előre mutató életet élni, ez nem függ a sérülés nagyságától. Sokszor épp a legnagyobb nehézségeket kiálló jobban tudják, mi felé tartanak, hova szeretnének eljutni, tudatosabban alakítják az életüket. Ami minket ér, azzal ahányan vagyunk, annyi-féleképpen élünk együtt és dolgozzuk fel. Ugyanakkor nagyon fontos: hogy minden, ami minket ér, annak értelme van.

„Ha az ember el akarja érni saját természetét, tudatára kell ébrednie, hogy mily végetlenébe érnek meghosszabodó erői. Ennek kötelességét és részegítő boldogságát kell felfedeznie. Félre kell dobnia szűk egyénieskedősének minden délibábját. Ki kell tárnia szívét a Világmindenség végtelen mértékére, még ha szédíti is új nagysága (...).”¹⁹

7. *Egészséges kapcsolatok*: A mély Istenkapcsolatban élő ember lehet, hogy nagyon sokat tevékenykedik mindenféle a világban, sokakkal érintkezik, sokakkal működik együtt, de barátainak,

¹⁸ Paul Ch. Donders: Rezliencia. 119.o.

¹⁹Teilhard de Chardin: A kozmikus Élet. Út az Ómega Felé. Válogatás Teilhard de chardin műveiből. Szent István Társulat, Budapest, 1980. 26. o.

közeli kapcsolatainak hozzá hasonló értékekkel rendelkezőket keres, vagy vonz be. A pozitív egymásra hatások mellett persze lehetnek olyan kötődései, amit nem tud elválni, pedig felismerte, hogy nem egészségesek, de nem felbontható az elköteleződése (pl. szülői kapcsolat), ugyanakkor ezeket Isten szeretetével próbálja áthatni. Alapvetően nem más embertől várja a boldogságot, bár tud mélyen kapcsolódni, őszintén szeretni, őszintén ölelni, de Istennel való kapcsolata a legmélyebb, s minden mást is Őbenne él meg.

„Igen! Hiszem, Jézus, s világgá akarom kiáltani háztetőkről és városok teréről, hogy Te nem csak a dolgok jogi ura és a Világmindenség utánozhatatlan fénye vagy, hanem ennél sokkal több: Te vagy a minket lenyűgöző Hatóerő, amely átjár, vonz és leköt legégetőbb és legmélyebb vágyaink véltőjéig; Te vagy az a kozmikus Létező, aki átölel minket és teljessé tesz Egysége tökéletességével.”²⁰

Záró gondolatok

Az Isten-kapcsolatban is van változó tényező: a változatlan Istent a maga teljességében nehéz felfognunk, Isten-képünk kitett a kultúrának, amiben élünk, a személyes félelmeinknek, neveltetésünknek, tapasztalatainknak. Ha rugalmasak tudunk lenni abban, hogy ne egy megkövült Isten-képben éljünk, hanem engedjük, hogy az Úr a vele megélt belső közelségben folyamatosan vezessen, neveljen, tágítsa a látószögünket, ki tudunk lépni a szellemi komfortzónánkból, akkor folyamatosan alakul az Isten-képünk. Nem könnyű út ez sem – semmilyen önbecsapás nem működik itt, mivel ha az élő Isten-kapcsolatot az ember elkezd mérsékelni, áthelyezi a hangsúlyokat, bezárja a lélek kapuit, akkor egy ideig a belső biztonság emléke még él, de ha a valóságban nem működik a kapcsolat, akkor egyre több lesz a megingás, egyre lesújtóbbak a veszteségek vagy akár a hétköznapiak... Míg az ember rá nem jön – vagy a közösség rá nem ébreszti –, hogy adott esetben nem a végtelen valóságban él. Folyamatos belső munka kell, érzékeny Istenre hangolódás, a tettek egye-

²⁰ uo. 45.o.

nessége, önreflexió, és az élet tisztán tartása. Ám ha ezt odafigyelve gondozzuk az Isten-kapcsolatot, s kész vagyunk magunkat meghaladni, akkor olyan biztos pontra lephetünk, amit senki nem inghathat meg, semmilyen földi körülmény nem kérdőjelezhet meg, nincs olyan változás, ami elvehetné tőlünk vagy akár megérinthetné – mert a változatlan öröklétből fakad... Kapcsolatunk Istennel változó lehet, de Isten maga örök.

Mondhatom, hogy szerencsésnek érzem magam és mérhetetlenül hálás vagyok Istennek, hogy az AQUILA közösségben az elmélkedő imában meg tapasztalhatom Isten élő valóságát, aki közli magát az emberrel, ha a lélek nyitott. Így is felkavar a háború, felkavarnak személyes nehézségek, családon belüli halálesetek, szerettek elvesztése, megélt traumák lenyomatai stb. – de nem gyűr maga alá sem harag, sem fájdalom, sem kétségbeesés. Belemerülök olykor, elragadnak a hullámok, de Isten elé tudom a szívemet kiönteni, s végül érzem, ahogy Őbenne minden változó elsimul... Őbenne a végtelen szeretet és a lélek nyugalma megkérdőjelezhetetlen. Mérhetetlen béke fakad ebből, s a tudat, hogy minden pillanatban Őbenne és Ővele élhetünk, egyre inkább áthatja a mindennapokat.

Reményik Sándor: Békesség Istentől (részlet)

Nincs nyugalom, nincs nyugalom, - a szív,
Amíg ver, mindörökre nyugtalan.
De mindörökké nyughatatlanul,
Istentől mégis Békessége van.
Nyugalma nincs, de Békessége van.

Békesség Istentől.

Nincs nyugalom, nincs nyugalom, - vihar,
Örök hullámozás a víz felszíne.
De lent a mélyben háborítatlanul
Pihen a tenger s az ember szíve,
Hadd hullámozzék a víz felszíne.
Békesség Istentől.

Nincs nyugalom, nincs nyugalom, - s ez a
Nyugtalanság, mint a járvány, ragad.
Te sugarazd szét békességedet
És szóval, kézfogással másnak add.
Az Isten Békessége is ragad.
Békesség Istentől.

A cikk írója: Marton Janka, az ELTE tanítóképző karán vizuális nevelés szakon művészettörténet tárgyban diplomázott Krisztus-ábrázolásokról. Jelentek meg írásai az AQUILA Magazinban és a Túllépésben. 25 éve az AQUILA közösség tagja.

Impresszum

Kiadó: AQUILA Civil Társulat, 1222 Budapest, Zakariás József u. 3.

Felelős kiadó: Varga Péterné/Pável Márta, Szeibert Márton

Honlap: www.aqp.hu

E-mail: varga.marta@aqp.hu

Telefon: +36 20 7777440

Nemzetközi azonosítószám:

HU ISSN 2064-7700

Bankszámlaszám:

UNI-CREDIT bank

10918001-00000038-58540003

Fő- és felelős szerkesztő: Varga Péterné/Pável Márta,

Főszerkesztő helyettes: Szeibert Márton

Főmunkatársak, szerkesztők/lektorok:

Nagy Varga Katalin, lektor

Rizmayerné Márkus Edit, lektor, korrektor

Marton Janka, lektor, korrektor

Pável Ágnes lektor

Oroszi - Kuzmich Kinga, korrektor

Rizmayer Péter, lektor, korrektor